

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa G. D.
przeciwko Agencji Mienia Wojskowego z siedzibą w W.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 października 2017 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w L.
postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

"Czy osobie, która ma prawo do nabycia lokalu mieszkalnego na podstawie art. 56 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 roku, poz. 746 - tekst jednolity ze zmianami), w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 52 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 roku o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 28, poz. 43), przysługuje roszczenie o ustanowienie odrębnej własności tego lokalu i zawarcie umowy sprzedaży lokalu, jeżeli lokal ten został zamieszczony w rocznym planie sprzedaży ustalonym przez dyrektora oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, a osoba uprawniona złożyła pisemny wniosek o dokonanie sprzedaży, zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r., poz. 746 - tekst jednolity ze zmianami), w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 1203)?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. VI Wydział Zamiejscowy w R. wyrokiem z dnia 23 czerwca 2016 r., uwzględniając powództwo G. D. przeciwko Agencji Mienia Wojskowego w W., zobowiązał pozwaną do złożenia oświadczenia woli ustanawiającego odrębną własność lokalu nr 2 przy ulicy U. w D. o powierzchni 63,10 m² i przenoszącego to prawo wraz z udziałem w prawie do gruntu na rzecz powódki za cenę 14480,00 zł, tj. z bonifikatą 95% wartości tego lokalu.

Sąd ten ustalił, że lokal objęty żądaniem pozwu, stanowiący osobną kwaterę stałą, został przydzielony decyzją wojskowego organu kwaterunkowego z dnia 20 października 1988 r. nr (...) K. S., pełniącemu zawodowa służbę wojskową i pozostającemu w związku małżeńskim z powódką. Przy ustaleniu powierzchni przydzielonej kwatery uwzględniono wszystkich członków rodziny, w tym dwoje dzieci powódki z pierwszego małżeństwa. K. S. w marcu 2005 r. wyprowadził się z zajmowanej wspólnie z żoną kwatery i wymeldował się z niej. Jego małżeństwo z powódką zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 30 kwietnia 2009 r.

Wojskowa Agencja Mieszkaniowa pismem z dnia 5 października 2012 r. zawiadomiła byłych małżonków o możliwości wykupu przydzielonego lokalu. Powódka w dniu 12 października złożyła stosowny wniosek w tym przedmiocie i uiściła wymaganą opłatę; K. S. oświadczył, że nie jest zainteresowany wykupem lokalu. Agencja potwierdziła wobec powódki możliwość wykupu lokalu pismem z dnia 4 marca 2016 r., jednak ostatecznie odmówiła zawarcia z nią umowy sprzedaży.

Sąd Rejonowy uznał, że prawo do kwatery stałej przydzielonej decyzją z dnia 20 października 1988 r. weszło w skład majątku wspólnego małżonków K. S. i G. D. Wskazał, że wynika to z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego regulujących ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej. W konsekwencji przyjął, że powódka, jako osoba uprawniona do zamieszkiwania w tej kwaterze również po orzeczeniu rozvodu, jest - zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst; Dz.U. z 2016

r., poz. 207 ze zm.; dalej: „u.z.s.z.”) w brzmieniu obowiązującym w chwili złożenia wniosku i wniesienia wymaganej opłaty - uprawniona do wykupu zajmowanego lokalu, przeznaczonego do sprzedaży. Podkreślił przy tym, że uprawnienie to przysługuje wyłącznie powódce, gdyż tylko ona zajmowała lokal w chwili powstania ekspektatywy jego nabycia na preferencyjnych warunkach, tj. w dniu 12 października 2012 r.

Sąd Okręgowy w L. przy rozpoznawaniu apelacji pozwanej powziął wątpliwości, którym dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, zgodnie z którym podjęcie uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne przedstawione przez sąd drugiej instancji, stanowi - ze względu na jej wiążący charakter (art. 390 § 2 k.p.c.) - wyjątek od zasady samodzielnego rozstrzygania sprawy przez właściwy sąd. Z tego względu wskazuje się na potrzebę ścisłej wykładni przesłanek stosowania art. 390 k.p.c. (zob. m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10, poz. 166 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, nie publ.; z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09, nie publ. i z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 106/09, nie publ.). Podkreśla się przy tym, że przedmiotem zagadnienia prawnego może być jedynie taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd drugiej instancji. Sąd ten jest obowiązany szczegółowo wyjaśnić, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne; powinien również wykazać, że wątpliwości te pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Przytoczone w tym zakresie argumenty podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, który w pierwszej kolejności bada, czy spełnione zostały warunki do podjęcia uchwały (por. m.in. uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, nie publ.; z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, nie publ.; z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, nie publ.;

z dnia 20 listopada 2009 r., III CZP 90/09, nie publ. i z dnia 22 października 2010 r., III CZP 80/10, nie publ.).

Ocena, czy w zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prawnego wymaga uprzedniego wstępnego rozważenia zarzutów podniesionych w apelacji oraz możliwych kierunków rozstrzygnięcia sprawy w zależności od sposobu rozwikłania poważnych wątpliwości leżących u podłoża tego zagadnienia. Oceny tej dokonuje sąd drugiej instancji; może on wykazać w ten sposób, że rozstrzygnięcie poważnych wątpliwości prawnych ujętych w zagadnieniu prawnym ma znaczenie dla wyniku sprawy. Gdyby sąd drugiej instancji nie miał obowiązku wstępnego rozważenia zarzutów apelacyjnych pod kątem celowości pytania prawnego, musiałby tego dokonać Sąd Najwyższy, a to nie mieści się w jego ustawowej roli określonej w art. 390 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 marca 2011 r., III CZP 1/11, nie publ.; z dnia 18 marca 2010 r., II PZP 2/10, nie publ. i z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 132/13, nie publ.).

Sąd Okręgowy podzielił zapatrywanie Sądu Rejonowego, że powódka jest osobą uprawnioną do nabycia zajmowanego lokalu mieszkalnego na warunkach preferencyjnych, wskazując, że jest ono usprawiedliwione treścią art. 56 u.z.s.z. w brzmieniu obowiązującym w chwili złożenia w tym przedmiocie stosownego wniosku. Ocenę tę - w kontekście wymaganego związku przyczynowego między wątpliwościami ujętymi w zagadnieniu prawnym a rozstrzygnięciem o zasadności rozpoznawanej apelacji - należy jednak uznać za niewystarczającą. Nie odnosi się ona do spornej między stronami kwestii, czy po ustaniu wspólności majątkowej byłych małżonków a przed dokonaniem podziału majątku wspólnego uprawnienie to przysługuje wyłącznie powódce i czy może ona - bez zgody byłego małżonka - realizować je samodzielnie. Skarżąca możliwość taką konsekwentnie kwestionowała i podniosła w apelacji w tym zakresie zarzuty, m.in. naruszenia art. 199 k.c. w związku z art. 46 k.r.o. i art. 1035 k.c. w związku z art. 56 i art. 57 ust. 1 u.z.s.z. przez ich niewłaściwe zastosowanie. Sąd Okręgowy przeszedł do porządku dziennego nad tymi zarzutami, mimo że z powództwem w sprawie niniejszej wystąpiła tylko G. D.; nie przedstawił przy tym wywodu wyjaśniającego, jak - według niego - kształtowałyby się ocena zasadności apelacji w zależności od sposobu rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego.

Sąd Okręgowy nie ustosunkował się również do zarzutu pozwanej wskazującego na to, że w chwili ustania wspólności majątkowej łączącej powódkę i jej byłego męża K. S. ekspektatywa nabycia przedmiotowego lokalu nie była w pełni ukształtowana; zarzut ten został oparty m.in. na twierdzeniu, że lokal objęty wnioskiem znajdował się w budynku wyłączonym ze sprzedaży. Nietrudno zauważyć, że przytoczone twierdzenie skarżącej stoi w sprzeczności z założeniem, na którym oparte zostało zagadnienie sformułowane przez Sąd Okręgowy. Wypada zatem przypomnieć, że - zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego - zagadnienie prawne przedstawione do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. musi być odpowiednio powiązane z własnymi ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sąd drugiej instancji (zob. m.in. postanowienia: z dnia 14 września 2006 r., III CZP 61/06, nie publ.; z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 37/13 z dnia 20 maja 2014 r., I PZP 1/14, nie publ.). Sąd Okręgowy takich stanowczych ustaleń nie dokonał, co stanowi kolejną przesłankę odmowy podjęcia uchwały rozstrzygającej przedstawione wątpliwości prawne.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w związku z art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 z późn. zm.) orzekł, jak w sentencji.

jw

r.g.